

PAŃSTWOWA RADA OCHRONY PRZYRODY
– KOMISJA DS. OCHRONY GATUNKÓW
THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION
– SPECIES CONSERVATION COMMITTEE

Ministerstwo Klimatu i Środowiska,
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa, kog@prop.gov.pl

PROP-KOG/2026-14

20 lipca 2026 r.

OPINIA

w sprawie wniosków o zezwolenie na zabicie 23 niedźwiedzi brunatnych na Podkarpaciu

Niniejsza opinia została wydana w odpowiedzi na pismo Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 12.06.2026 r., znak: DZP-WG.6401.189.2026.BP, w trybie art. 96 ust. 3 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody, w związku z art. 127 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Jej przedmiotem są wnioski dotyczące wydania zezwoleń na odstępstwa od zakazu umyślnego zabijania zwierząt objętych ochroną gatunkową. Dotyczą one **nieselektywnego odstrzału łącznie 23 osobników niedźwiedzia brunatnego *Ursus arctos* na terenie województwa podkarpackiego.**

Przedmiotowe wnioski dotyczą gmin: Solina (wniosek z dnia 14.05.2025 r.) – pięć osobników, Bukowsko (z 27.04.2026 r.) – jeden osobnik, Komańcza (4.05.2026 r.) – jeden osobnik, Brzozów (7.05.2026 r.) – jeden osobnik, Zagórz (8.05.2026 r.) – jeden osobnik, Cisna (8.05.2026 r.) – pięć osobników, Sanok (sołectwo Niebieszczyzna, 18.05.2026 r.) – dwa osobniki, Sanok (19.05.2026 r.) – trzy osobniki, Czarna (21.05.2026 r.) – trzy osobniki, Lutowiska (10.06.2026 r.) – jeden osobnik. Wszystkie wymienione wnioski, z wyjątkiem pierwszego, zostały wystosowane wkrótce po przypadku zabicia przez niedźwiedzia człowieka zbierającego poroże w lesie, do którego doszło 23.04.2026 r. w gminie Bukowsko, i można je traktować jako reakcję na ten przypadek.

Komisja PROP ds. Ochrony Gatunków, działając w imieniu i z upoważnienia Państwowej Rady Ochrony Przyrody, opiniuje warunkowo pozytywnie wniosek gminy Bukowsko oraz negatywnie pozostałe dziewięć przedmiotowych wniosków.

Zgodnie z tabelą klasyfikacji zagrożeń i zalecanych działań, zawartą w rekomendowanym przez PROP do wdrożenia projekcie *Programu ochrony niedźwiedzia brunatnego w Polsce*¹ oraz standardowymi protokołami postępowania stosowanymi przez grupy interwencyjne w innych regionach Europy, opracowanymi i rekomendowanymi przez ekspertów zajmujących się ochroną i zarządzaniem populacjami niedźwiedzia brunatnego, a także w oparciu o aktualną wiedzę naukową,

¹ Selva N., Zwijacz-Kozica T., Sergiel A., Olszańska A., Zięba F. 2012. Program ochrony niedźwiedzia brunatnego (*Ursus arctos*) w Polsce – projekt. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie: 79 ss + 9 załączników. https://carpathianbear.pl/wp-content/uploads/2019/02/planochronyniedzwiedzia_projekt_revised_2012-1.pdf

Komisja PROP ds. Ochrony Gatunków może w obecnej sytuacji pozytywnie zaopiniować wyłącznie selektywne zabicie jednego osobnika niedźwiedzia brunatnego, który 23 kwietnia 2026 r. w lesie niedaleko miejscowości Płonna (gmina Bukowsko, powiat sanocki) zaatakował i śmiertelnie zranił człowieka. Zgodnie z kryteriami zawartymi w wyżej wymienionych opracowaniach każdy niedźwiedź, który śmiertelnie ranił człowieka, powinien zostać bezzwłocznie wyeliminowany. Aby zatem nie przedłużać tej procedury, zdaniem Komisji można uznać wystąpienie gminy Bukowsko z dnia 27.04.2026 r. o odstrzał jednego niedźwiedzia za wniosek o zezwolenie na takie działanie i zawrzeć w decyzji GDOŚ odpowiednie, poniżej opisane warunki wykonania eliminacji tego osobnika, które zagwarantują jego selektywność.

Komisja rekomenduje, by działania związane z uśmierceniem tego niedźwiedzia zostały przeprowadzone przez utworzoną w lipcu 2026 r. grupę interwencyjną, w razie potrzeby na obszarze wykraczającym poza granicę gminy Bukowsko, oraz aby poprzedzone były identyfikacją genetyczną, która potwierdzi, że eliminacja dotyczyć będzie właściwego osobnika. Z informacji uzyskanych przez PROP wynika, że po tragicznym zdarzeniu koło Płonnej pobrano materiał biologiczny pozwalający na określenie profilu genetycznego niedźwiedzia, który dokonał ataku.

Zdaniem Rady wszelkie interwencje wobec niedźwiedzi brunatnych, w tym selektywne usuwanie pojedynczych osobników, powinny być prowadzone zgodnie z wdrożonym protokołem postępowania, opartym na najlepszych dostępnych praktykach i rozwiązaniach stosowanych w innych krajach europejskich, a także w Tatrzańskim Parku Narodowym (patrz opinia Komisji nr PROP-KOG/2026-13² oraz wytyczne i opracowania eksperckie^{3,4,5,6}). Tymczasem pozostałe wnioski gmin nie spełniają tych kryteriów – dotyczą one problemów innego rodzaju i skali, a działania zapobiegawcze na terenach tych gmin wprowadzono niedawno, nieodpowiednio lub tylko częściowo, co nie daje podstaw do podjęcia na tym etapie rozwiązania ostatecznego, czyli uśmiercenia niedźwiedzi. Istotną przesłanką jest też fakt, iż 23 czerwca br. (czyli już po złożeniu wniosków o odstrzały) weszła w życie poparta opinią PROP⁷ nowelizacja prawa, umożliwiająca umyślne płoszenie niedźwiedzi przy wykorzystaniu broni gładkolufowej oraz kul gumowych, co daje możliwość znacznego zwiększenia skuteczności działań prewencyjnych⁸.

² Opinia z dnia 3 lipca 2026 r. w sprawie konfliktu wokół ochrony niedźwiedzia brunatnego w kontekście bezpieczeństwa publicznego – https://prop.gov.pl/wp-content/uploads/2026/07/PROP-KOG-26-13_opinia_niedzwiedzie-konflikty.pdf.

³ Majić Skrbinišek i in. 2015. Defining, preventing, and reacting to problem bear behaviour in Europe. Report for DG Environment, European Commission. Istituto di Ecologia Applicata, Rzym. https://environment.ec.europa.eu/publications/report-defining-preventing-and-reacting-problem-bear-behaviour-europe_en

⁴ Černej i in. 2015. Guidelines for bear intervention groups. Guidelines prepared within A.1 action of the LIFE DINALP BEAR project (LIFE13 NAT/SI/000550). https://dinalpbear.eu/wp-content/uploads/2023/11/A1_Guidelines-for-bear-intervention-groups.pdf

⁵ PACOBACE. 2010. ISPRA & Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare <https://www.isprambiente.gov.it/it/pubblicazioni/quaderni/conservazione-della-natura/resolveuid/221c238b939d44f4b93cb350470332af>

⁶ Genovesi P., Aragno P. 2022. The management of habituated bears in Italy: examples, management guidelines, legal basis, and public opinion perceptions. International Workshop "Confident to whom? Let's talk it over", Scanno, Wlochy. <https://www.parcoabruzzo.it/pdfuff/PNALMdocumento-617-2.pdf>

⁷ https://prop.gov.pl/wp-content/uploads/2025/11/PROP-KOG-25-06_PloszenieNiedzwiedzWilkZubr.pdf

⁸ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20260000737/T/D20260737L.pdf>

UZASADNIENIE

Wnioski zostały złożone niezależnie przez dziewięć gmin i jedno sołectwo o łącznej powierzchni 1992 km², położonych w województwie podkarpackim. Cztery sąsiadujące ze sobą gminy powiatu sanockiego (Komańcza, Bukowsko, Sanok, Zagórz) oraz sołectwo Niebieszczyany (położone w gminie Sanok) złożyły wnioski obejmujące odstrzał łącznie 8 niedźwiedzi; dwie sąsiadujące gminy powiatu bieszczadzkiego (Lutowiska i Czarna) – łącznie 4 niedźwiedzi; dwie sąsiadujące gminy powiatu leskiego (Cisna i Solina) – 10 niedźwiedzi, a leżąca na północny zachód od Sanoka gmina Brzozów – 1 osobnika.

Część powierzchni gmin Lutowiska i Cisna znajduje się w granicach Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Natomiast większość wnioskujących gmin (z wyjątkiem gminy Brzozów) obejmuje przynajmniej częściowo obszary Natura 2000, w tym: PLC 180001 Bieszczady (gminy Lutowiska, Cisna, Czarna, Solina, Zagórz, Komańcza), PLH180013 Ostoja Góry Słonne (gmina Sanok) oraz PLH180014 Ostoja Jaślicka (gmina Komańcza i Bukowsko), które zostały powołane m.in. w celu ochrony niedźwiedzia brunatnego i jego siedlisk, a także PLH180021 Dorzecze Górnego Sanu (Solina, Komańcza, Sanok i Zagórz) oraz PLH180016 Rymanów (gmina Bukowsko). Wnioski złożone przez poszczególne gminy zostały przygotowane oddzielnie, jednakże część z nich może w rzeczywistości dotyczyć tych samych osobników, biorąc pod uwagę duże areale osobnicze tego gatunku oraz jego zdolność do dalekich wędrówek^{9,10}, a także fakt, że gminy te leżą koło siebie. Łącznie przedmiotowe wnioski dotyczą eliminacji 23 niedźwiedzi poprzez nieselektywny odstrzał. Najnowsze, oparte na analizach genetycznych, oszacowanie wskazuje, że liczebność populacji w całym regionie podkarpackim wynosi od 59 do 173 osobników (95% CI), przy wartości najbardziej prawdopodobnej – 104 osobniki¹¹. Oznacza to, że samorządy gminne postulują usunięcie niemal jednej czwartej populacji (od 13% do 39%), co jest działaniem niezgodnym z wynikającym z dyrektywy siedliskowej obowiązkiem dążenia do osiągnięcia właściwego stanu ochrony niedźwiedzia brunatnego w Polsce. Zgodnie z nowym raportem za lata 2019–2024, przekazanym do Komisji Europejskiej, stan populacji niedźwiedzia nadal ma ocenę „niezadowalający” (U1 *Unfavourable-Inadequate*)¹². Niedopuszczalność takiego działania dotyczy także obszarów Natura 2000, których przedmiotem ochrony jest ten gatunek oraz jego siedliska. W tak mało licznej populacji uśmiercenie nawet niewielkiej liczby zwierząt będzie miało istotny negatywny wpływ na stan zachowania populacji, zwłaszcza gdy dotyczy odstrzału samic będących w ciąży lub prowadzących młode.

W przypadku wielu konfliktowych gatunków odstrzał nie przynosi oczekiwanego efektu zmniejszenia poziomu konfliktów i jest silnym zaburzeniem dla populacji podlegającej takim

⁹ Bartoń K.A., Zwijacz-Kozica T., Zięba F., Sergiel A., Selva N. 2019. Bears without borders: long-distance movement in human-dominated landscapes. *Global Ecology and Conservation*, 17, e00541. <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2019.e00541>

¹⁰ Hertel i in. 2025. Human footprint and forest disturbance reduce space use of brown bears (*Ursus arctos*) across Europe. *Global Change Biology*, 31(1), e70011. <https://doi.org/10.1111/gcb.70011>

¹¹ Śmietana W. 2024. Wstępna ocena liczebności i rozmieszczenia bieszczadzkiej populacji niedźwiedzia w latach 2022/2023. Raport naukowo-badawczy 1/2024. Fundacja Przyroda i Nauka, Lutowiska. https://fundacja-przyroda-i-nauka.org/lib/sijc6o/LAST_GREY_Raport-naukowo-badawczy-1_2024-lxp3uivl.pdf

¹² <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/summary/?period=6&group=Mammals&subject=Ursus+arctos®ion=ALP>

działaniom. Badania naukowe wskazują, że odstrzał niedźwiedzi ma jedynie krótkotrwały efekt, a jego skuteczność – jako środka ograniczającego konflikty – znacząco maleje z upływem czasu¹³.

We wnioskach jako osoby odpowiedzialne za odstrzały niedźwiedzi wskazani zostali prawie wyłącznie posiadacze broni palnej i uprawnień łowieckich, głównie członkowie lokalnych kół PZŁ (z wyjątkiem sołectwa Niebieszczany, gdzie wskazano jako wykonawcę przeszkolone służby ds. dużych drapieżników). Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w cytowanej wyżej opinii nr PROP-KOG/2026-13², eliminacja niedźwiedzi nie powinna być wykonywana przez indywidualnych myśliwych, lecz przez grupę interwencyjną. Są to interwencje wobec największego w Polsce ssaka drapieżnego, zakwalifikowanego do kategorii I – najbardziej niebezpieczne gatunki lub grupy gatunków zwierząt, które z powodu naturalnej agresywności lub właściwości biologicznych mogą stanowić poważne zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi (Załącznik 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 3 sierpnia 2011 r. w sprawie gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi), wymagają zatem specjalistycznej wiedzy, przeszkolenia, a także dużego doświadczenia, a nie jedynie umiejętności posługiwania się bronią palną. Zwierzę musi zostać usunięte w sposób humanitarny, z zapewnieniem, że jest to właściwy osobnik (wcześniej zidentyfikowany na podstawie badań genetycznych lub tymczasowego oznakowania, np. przy okazji odstraszania przy pomocy pocisków z farbą). Jeśli interwencja będzie prowadzona w bezpośrednim sąsiedztwie lub na terenie zabudowanym, zalecane jest zastosowanie farmakologicznej eutanazji poprzedzonej anestezją. Eliminacja powinna być przeprowadzona zgodnie z wdrożonymi i jasnymi procedurami. Po uśmierceniu konieczne jest pobranie prób zgodnie ze standardowymi protokołami¹, a następnie ich udostępnienie upoważnionym instytucjom prowadzącym badania i monitoring niedźwiedzia brunatnego, w celu archiwizacji materiału biologicznego i dalszych analiz, aby wszelkie przyczyny zachowania konfliktowego mogły zostać przeanalizowane.

Komisja dostrzega i docenia działania prewencyjne podjęte przez niektóre gminy. Należy jednak podkreślić, że wdrażanie tych działań rozpoczęto stosunkowo niedawno. Nie obejmują one całego obszaru gmin i nie są jeszcze prowadzone w sposób kompleksowy i systematyczny. Jak wskazano w większości wniosków, nie wszystkie kompostowniki, odpady, pasieki oraz inne atraktanty pokarmowe zostały dotychczas odpowiednio zabezpieczone. Jednocześnie należy zaznaczyć, że warunkowanie awersyjne niedźwiedzi (np. z użyciem kul gumowych, co obecnie jest prawnie dozwolone), aby było skuteczne, powinno opierać się na zastosowaniu silnego bodźca, który jest dla zwierzęcia wyraźnie nieprzyjemny, tak aby prowadził do trwałego wykształcenia reakcji unikania. Powinno mu towarzyszyć równoczesne usunięcie źródeł pokarmu, który przyciąga zwierzęta. Wymienione we wnioskach zastosowane metody odstraszania, takie jak hałas, petardy czy płoszenie z użyciem samochodu, są uznawane przez ekspertów za nieskuteczne. Co więcej, w sytuacji pozostawienia niezabezpieczonych atraktantów pokarmowych nie prowadzą one do trwałej zmiany zachowania niedźwiedzi, a jedynie wywołują krótkotrwałą reakcję. Zwierzę szybko uczy się, że nie napotyka rzeczywistego zagrożenia, a po chwilowym stresie nadal otrzymuje nagrodę w postaci łatwo dostępnego pokarmu.

¹³ Khorozyan I., Waltert M. 2020. Variation and conservation implications of the effectiveness of anti-bear interventions. Scientific Reports, 10(1), 15341. <https://www.nature.com/articles/s41598-020-72343-6>

W tej sytuacji, biorąc pod uwagę krótki okres działań zapobiegawczych, które są na etapie początkowym i nie mają jeszcze w pełni systematycznego charakteru, powtarzające się we wnioskach stwierdzenia, że wszystkie możliwe działania prewencyjne zostały zastosowane i nie przyniosły rezultatów, nie są zasadne. Nie mogą one stanowić podstawy do uśmiercenia 23 osobników niedźwiedzia brunatnego (czyli ok. ¼ jego szacowanej populacji w tym regionie), tym bardziej że po niedawnej nowelizacji ustawy o ochronie przyrody, która obecnie (w art. 56 ust. 4e) dopuszcza, pod warunkiem uzyskania zezwolenia, umyślne płoszenie m.in. niedźwiedzia brunatnego przy wykorzystaniu broni gładkolufowej z zastosowaniem amunicji niepenetracyjnej, możliwość skutecznego odstraszenia niedźwiedzi znacząco wzrosła.

Koordynowany przez RDOŚ w Rzeszowie projekt dotyczący zarządzania sytuacjami konfliktowymi z udziałem niedźwiedzi został właśnie rozpoczęty i ma na celu systemowe rozwiązywanie tych konfliktów. W celu ograniczenia konfliktów człowiek–niedźwiedź oraz zapewnienia bezpieczeństwa publicznego PROP w swojej ostatniej opinii z 3 lipca br. zaleciła pilne działania: (1) utworzenie grupy interwencyjnej, (2) ograniczenie dostępu niedźwiedzi do pokarmu pochodzenia antropogenicznego, (3) przeprowadzenie profesjonalnej kampanii informacyjno-edukacyjnej, a także działania długoterminowe. Działania te wymagają czasu, ale ich konsekwentna realizacja stwarza szansę na trwałe zmniejszenie poziomu konfliktów z niedźwiedziami. Decyzje dotyczące interwencji wobec niedźwiedzi mogą być trudne i zaleca się, aby były konsultowane z naukowcami z grupy eksperckiej, której powołanie zostało zalecone przez PROP, oraz opierały się na dowodach naukowych.

dr hab. Sabina Nowak, prof. UW
przewodnicząca Komisji

Do wiadomości:

- Główny Konserwator Przyrody
- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
- Regionalny Dyrektorzy Ochrony Środowiska w Rzeszowie
- Regionalny Dyrektor Lasów Państwowych w Krośnie
- opinia publiczna